

Mark Manders, *Falling Dictionaries, 2005-2019*

MAASTRICHT, BONNEFANTEN

Na afloop van de tentoonstelling *The Absence of Mark Manders* (4.2 t/m 23.8.2020) in het Maastrichtse Bonnefanten, de eerste Nederlandse solotentoonstelling van Manders (Volkel, 1968) sinds vijf jaar, kocht het museum het werk *Falling Dictionaries* (2005-2019) aan. Het schilderij van ruim drie meter hoog toont twee blauwe, in de lucht zwevende woordenboeken die lijken te vallen. De maar gedeeltelijk dekkende acrylverf op de monochrome ondergrond verraadt het materiaal van de drager: kranten.

Manders ziet al zijn werk als onderdeel van een groot gesamtwerk dat hij 'het zelfportret als gebouw' noemt. Net als een gebouw waar eeuwig aan gebouwd wordt, is zijn zelfportret voortdurend in ontwikkeling. De voorwerpen waarmee Manders dat zelfportret creëert zijn de kunstwerken die hij in de kamers in het denkbeeldige gebouw plaatst. Dat gebouw is een fluïde entiteit die Manders steeds opnieuw tot leven kan wekken op elke locatie, zij het een museum, tijdelijke ruimte of galerie, met een nieuwe constellatie werken. Dat geldt ook voor de expositie *The Absence of Mark Manders*, waarin *Falling Dictionaries* te zien was. De tentoonstelling was door Manders opgebouwd in drie sferen: de woonkamer, een knus aangeklede ruimte met vloerbedekking en diverse meubels; ruimtes met een museaal karakter, die de formele, klassieke museale opstelling volgde; en het atelier van de kunstenaar, in alle haast verlaten.

In 1986 begon Manders zijn carrière

als beeldend kunstenaar en stelde dat jaar als stilistisch ijkpunt: niets in zijn werk verwijst naar de daaropvolgende jaren. Zijn beeldtaal is in de jaren tachtig blijven hangen, alsof alle daaropvolgende werken ook in 1986 gemaakt zijn. Als hij een werk in papier-maché moet uitvoeren, loopt hij daarom tegen een probleem aan: kranten verwijzen immers naar het hier en nu, en niet naar 1986. Om dit te ondervangen vervaardigt Manders zijn eigen kranten. Hierin drukt hij alle woorden uit het Engelse woordenboek af in een totaal willekeurige volgorde, zodat er geen directe betekenis uit de zinnen te destilleren is. Elk woord gebruikt hij één keer. Manders weet de werkelijkheid te vangen in een simpel maar uitermate geconstrueerd object, door het volledige Engelse vocabulaire te gebruiken maar dit van elke betekenis te ontdoen. De gewoontelijke syntax van zinnen wordt niet gebruikt, omdat die te leidend zou zijn en een bepaalde betekenis suggereert.

De zelfgemaakte kranten vormen een rode draad in het oeuvre van Manders. Voor *Falling Dictionaries* koos Manders niet voor het klassieke doek of paneel, maar vervaardigde zijn drager uit zelf samengestelde kranten. Hij schildert eroverheen en kiest uit het Engels twee woorden die hij combineert en tot een beeld maakt: de woorden 'falling' en 'dictionaries', die hij verbeeldt door twee vallende woordenboeken te schilderen. Dat zijn geen moderne woordenboeken. De retro-vormgeving verraadt dat het woordenboeken zijn van voor 1986, met de voor mensen die die tijd

bewust hebben meegemaakt herkenbare vlinderdas op de rug, zoals de woordenboeken van Wolters Noordhoff in de jaren zeventig en tachtig hadden. De kranten en de woordenboeken verwijzen naar de verbeeldingskracht van de kunstenaar. Voor taal geldt dat er bepaalde regels en beperkingen zijn. Kunstenaars gaan een stap verder en kunnen ook dat wat niet zegbaar is verbeelden.

Het verzamelbeleid van het Bonnefanten richt zich op kunstenaars die een 'eigenzinnige' positie innemen, waar Manders' werk ook onder te vatten is. De bijzondere kijk op zijn eigen oeuvre maakt hem een unieke speler in het kunstveld en past daarom goed in de collectie van het museum.

Falling Dictionaries werd door het museum aangekocht als aanvulling op drie andere werken in de collecties: de installaties *Mind Study* (1992-2011) en *Mind Study* (2010-2011) en de sculptuur *Girl Study* (2013) die is verworven na Manders' deelname aan de Biënnale van Venetië in 2013. De wens was om deze werken aan te vullen met een tweedimensionaal werk waarin de typerende iconografie van Manders te zien was, om de breedte van zijn oeuvre te kunnen tonen en de keuze is daarvoor op *Falling Dictionaries* gevallen.

LINDA KÖKE
is kunsthistoricus en criticus

Mark Manders, *Falling Dictionaries*, 2005-2019, acryl en offsetdruk op papier, hout, collectie Bonnefanten, foto Peter Cox